

Mellan framtiden och evigheten

2025 års kyrkoval

Sven Hort¹

Rösta för en ljusare framtid!

Svenska kyrkan (2025)

Inledning: ett svenskt val – långt från konsiliernas vita rök?

Vad var det egentligen för ett politiskt val som i det tysta ägde rum i september 2025? Inget påveval precis utan ett i svensk lag föreskrivet ordinärt val i det civila samhället – en paradox – i realiteten ett kyrkoval till församlingar, pastorat, stift och rikskyrkomöte. De två förstnämnda, särskilt pastoraten, i sin tur emellanåt uppdelade i mindre valkretsar.

Ur en nationell synvinkel definitivt ett val där de röstberättigade – väljarna, närmare fem miljoner medlemmar i Svenska kyrkan, halva landets befolkning – hade ovanligt många alternativ att ta ställning mellan. Lokalt på sina ställen ännu fler än till kommun, region och riksdag. Vanligtvis dock färre utvägar.

Vad var det då för en uppsättning ”partier” som framträdde i detta val – och som sedan, efter valet om förtroende erhållits – också fortsätter sin verksamhet i de representativa organen: på kyrkomöten, i stifts- och kyrkofullmäktige, i stiftsstyrelser och kyrkoråd? Allt inför nästa val, 2029 års kyrkoval. Alternativen heter inte partier i kyrkoval, namnet på organiserade sammanslutningar är nomineringsgrupper (NG mestadels framöver). En innovation i evighetens tempel.

Frågorna kring 2025 års kyrkoval är till synes både empiriska och begreppsliga, både elementära och fundamentala. Vad som följer är en sociologisk studie av detta val, en text med fem avdelningar. Först av allt en för ändamålet närmast målerisk ”inramning” av rummet och tiden på kyrkbacken: sanktuarierna, Sverige och världen anno 2025. Därefter förutsättningarna utifrån 2021 års

¹ Författaren vill tacka en noggrann granskare av ett första utkast till denna text. Bättre läsare hade jag inte kunnat få. Stort tack.

kyrkoval – fyraåriga mandatperioder precis som i kommun- och riksdagsval – och vissa efterföljande kyrkopolitiska begivenheter (”Ingången” – till vapenhuset). Sedan, för det tredje väl och inne i det andliga rummet, valkampen – en tämligen fördold sådan, fältanteckningar från densamma – följd av valresultatet i absoluta och relativa tal, de utvaldas mandat på det nationella kyrkomötet som en fjärde avsnitt. Till sist några avslutande anmärkningar om det kyrkosociala tillståndet i landet och (val-)forskningen därom.

Valets demarkationslinjer: kyrkorummet och nådatiden

Söndagen den 2 september 2025 var avslutande valdag efter en i riksmidia – public service inklusive TablåTV och TV4, samt de fyra stora stockholmsdrakarna jämte de två regionala drakarna (GP och SDS) – föga uppmärksammat, två veckor lång förhandsröstning. Den tog sitt avstamp samtidigt som en statlig utredning lanserade sin spektakulära kulturkanon (SOU 2025:92). Då började närmare en miljon kulturkristna svenskar uppsöka valurnorna, 889 300 för att vara exakt, en siffra inte delbar på kvinnor, män och ickebinära; långt fler än de 50 000 gudstjänstbesökare som i snitt en söndag beger sig till någon av landets drygt 3 000 kyrkor för gudstjänst, alla förvisso inte öppna just en sådan dag, men mer än tillräckligt många.

Strax före detta datum hade därtill ett internationellt ekumeniskt möte till minne av Nobelpristagaren och ärkebiskopen Nathan Söderbloms första ”världskyrkomöte” just avslutats i Sverige. Ett inhemskt val på visst fysiskt avstånd från både Ukraina och Gaza, från krig och fasa, närmare mental ryssofobi, homofobi och ismer som antisemitism, islamism, rasism, sexism. Ungefär så såg den i offentligheten undanskymda inramningen av kyrkans val ut, ändå hade 98 procent av kyrkans medlemmar nåtts av information om valet, enligt det centrala kyrkokansliets egen undersökning. När valdagen närmade sig hade många svenskar redan glömt både det ena och det andra men kanske förstått att det fredliga uttrycket kanon kom från kyrkan – ett monument i sig – om än inte från Bibeln. Utan att nödvändigtvis besöka en vallokal i kulturkrigens civila samhälle.

Ytterligare nästan fyra miljoner mänskliga varelser i landet hade nämligen rösträtt, de flesta skattebetalare, medlemsavgiften, ”kyrkoavgift” (församlingsbestämd och 0,97 % på min av Skatteverket utfärdade blankett för år 2025) ej avdragsgill men väl synlig på skattsedeln. Inga opinionsundersökningar siade om valresultatet. 249 mandat stod på spel i toppen, kyrkomötet med totalt 251 ledamöter (2 utlandsmandat undantagna, kyrkorådsordförandena i Aten och Hamburg valda i särskild ordning samtidigt med det svenska valet). Därutöver 13 540 mandat i stift och församlingar/pastorat. Med suppleanter ett behov av cirka 27 000 kandidater (ett mandat, en suppleant). Kyrkliga valnämnder i över 600 valkretsar ansvariga för att allt gick rätt till. På några få håll gick det fel, i

övrigt inga kända, större anmärkningar. Totalt röstade 18,84 procent av medlemmarna – det näst högsta valdeltagandet sedan rekordåret 2017 (19,08 %).

Svenska kyrkan är en stor och mångfasetterad organisation, långt mycket större än dess valsystem, närmast ett institutionellt fält med både gamla rottrådar och mer eller mindre jungfruliga fältföreteelser, kyrkoval ett av dessa. Med 25 000 antal anställda från Karesuando till Smygehuk: inte bara präster och kyrkomusiker, även diakoner, pedagoger, administratörer och kyrkvaktmästare med flera kategorier. En könad, ideologisk apparat ännu märkt av det sena 1950-talets kvinnoprästmotstånd. Tillsammans bär röstberättigade, förtroendevalda, gudstjänst- och soppköksbesökare, körsångare, volontärer och anställda också upp ett civilsamhälle i det större svenska samhället. Denna artikel är inte rätt forum att fördjupa sig i ideologiska och vetenskapliga demarkationsstrider kring civilsamhället men det var denna föreställda gemenskap – den lutherska, protestantiska kyrkans – som prövades i kyrkovalet, dess livaktighet och värdighet kanske mer än dess representativitet.

Forskningen om institutionen kyrkan som samhällsvetenskapligt fenomen har hamnat på undantag i Sverige: övergången från en klassbaserad, korporativt dominerad, tämligen stabil samhällelig ordning – arbetsgivare och fack den fria förhandlingsrättens kollektiva vårdare och värn – till en dagsfärsk, börsnoterad hegemonisk volatilitet där den starkes rätt och insiderhandlarnas kunskaper har prioritet, kan inte sägas ha befrämjat studieivern. Medan kyrkan numera närmast kan framstå antingen som en ren antikvit, eller som det gamla rörelsesveriges skyddsvall, kanske något mittemellan (minns pastor Jansson) – eller varför inte det nys murbräcka in i framtiden? Nuets ideologi – den sekulära presentismen, journalismen, inte protestantismen – överordnat supplement i den samtida (o)ordningen. Kulturkristendomen ett ifrågasatt fenomen, inte minst av högljudda, organiserade ateister och humanister – skenbart utan marknadsvärde. Ändå, idag kanske ett eller flera embryon till sociala rörelser, inte bara virtuella media, i skärningspunkten mellan politik och religion, ideologi och ekonomi?

Svenska kyrkan har en lång och rätt mörk historia med bjälkar in i nuet, dess samtida formella organisation är inte helt lätt för lekmannen att genomskåda (Tegborg m.fl. 2001–05). Vad som visas upp i valtider kan tyckas vara en prydnadsväxt, demokratin, kyrkans folkvälde, inte dess diakoni, mission, trosutövning etcetera. Inte heller koncernen från Svenska Kyrkans Unga (med närmare 15 000 medlemmar – större än de flesta partipolitiska ungdomsförbund) till dess arbetsgivar-, begravnings-, kyrkomusiker- och pensionärsorganisationer utgör valets centrum. Och definitivt inte dess ”informella kärna”, den episkopala ordningen, det könade prästadömet. Även om ingen i sammanhanget kan missa Ärkebiskopen, kyrkostyrelsens självskrivne ordförande. ÄB av Guds nåde? Kyrkomötet, däremot, har en folkvald ordförande, en talman – lekmanaväldets talesperson i klerikala ärenden?

Ärkebiskopen och det centrala kyrkokansliet i Uppsala har att förhålla sig till både folkkyrkans organisation – kyrkomöte och kyrkostyrelse – på nationell nivå och till både ett stort antal sidoorganisationer och inte minst stift/biskoparna. Också stiftet har sina egna kanslier och kapitel under domprostens överinseende. Vad som sägs nedan om stiftet är bara en första rudimentär skiss. Kyrkovalet på stiftsnivå utom räckhåll denna gång. Ävenså relationen församlingar pastorat. Ändå några inledande noteringar för att tydliggöra både kampanjen och valutgången.

Om församlingen är den bärande gemenskapen i folkkyrkan är stiftet den episkopala ordningens centrum, ärkestiftet (Uppsala) primus inter pares bland de tretton: i ecklesiastisk ordning Linköping, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö, Lund, Göteborg, Karlstad, Härnösand, Luleå, Visby och Stockholm (ersatte Kalmar 1916). Ordningen historisk och säger något om både kolonisering och statsbyggande i och av Guds rike på vad som idag är svensk jord inklusive Sampi, de forna norskbygderna samt Skåneländerna.

Om kyrkomötet är folkkyrkans nationella maktpolitiska centrum och vakuum utgör biskoparnas stiftsgemenskap navet i den episkopala ordningen. Härifrån utgår förkunnelsen, från 1990-talet redan före den formella ”skilsmässan” närmast av befrielsesteologiskt snitt, det vilda tänkandet söderifrån, heteronormativitetens och kvinnofridens själsadel (jfr Frostin 1987; också Löfstedt 2025). Biskoparna som en gång var en del av det i övrigt valda kyrkomötet har fått stiga åt sidan – med undantag för kyrkostyrelsens självskrivna ordförande, ärkebiskopen. Samtidigt som de knutit närmare band genom otaliga gemensamma inomkyrkliga organ för att hantera vad de med kyrkorätten i ryggen definierar som trosfrågor. Det direktvalda stiftsfullmäktige och dess styrelse tidigare det enda, tämligen undanskymda, undantaget på denna nivå. De allra sista åren har dock också stiftens valda skogsförvaltningsorgan – egendomsnämnderna – hamnat i brännpunkten, förvaltarna av de så kallade prästlönetillgångarna, varigenom kyrkan ansvarar för en betydande del av Sveriges skogstillgångar.

Frågan om direktdemokrati eller indirekt representation en viktig om än inte alltid framträdande skiljelinje mellan de folkvalda, mellan de så kallade nomineringsgrupperna (NG) eller ”partierna”. Idag under utredning. Vid omorganisationen år 2000 försäkrade sig de traditionella politiska partierna säte och stämma på det direktvalda kyrkomötet och i stiftet – som nomineringsgrupper. Lokalt, i församlingarna, kunde det redan ”från början” se annorlunda ut, enhetslistor – ett enda alternativ – inte helt ovanliga. En enda röst, samförståndets, eller självgodhetens?

Det är länge sedan någon svensk samhällsforskare försökte ta ett helhetsgrepp om kyrkan i dagens samhälle. Kyrkovalet är en inbjudan till en sådan möjlighet. Det allra senaste valets samhällselighet tecknas här i förlängningen av en tidigare genomförd lokalstudie av 2021 års kyrkovalet – då 4,9 miljoner

svenskar var röstberättigade, 2025 något färre (4,7; jfr Hort 2022). I den föregående texten, också den publicerad i denna tidskrift, presenterades de metodologiska och teoretiska utgångspunkterna, approachen etnografisk (jfr Burawoy 1991; jfr också Kings & Kravchenko 2017 och Bergman 2009). 2025 års observationsstudie företogs främst i en medelstor stad i södra Sverige men det är inte resultaten därifrån som här redovisas. Utan valet i riket som helhet, det avgränsade territorium Svenska kyrkan enligt av riksdagen fastställd lag ska vara verksam i och genom sina församlingar och stift. Utlandsförsamlingarna en bonus.

Valingången: folkkyrka och prästadöme – utgångsläget

De 25 000 kandidaterna i 2025 års kyrkoval fanns på listor representerande bortåt 550 NG i främst de 1 200 församlingar och pastorat valet omfattar (förutom stift och kyrkomöte). Varje församling eller pastorat har sina alternativ, oftast egna – förutom ortsangivelse med beteckningar som ”Kyrkans bästa”, ”Kyrkans framtid”, ”Kyrklig samling” eller ”Församlingens väl” – jämte några traditionella eller från kyrkomötet välbekanta. I stiftet är det annorlunda, där domineras valmöjligheterna av riksalternativen även om samtliga inte alltid finns till hands och några få stiftsspecifika alternativ ibland lyckats bryta igenom (t ex ”Listan i Härnösands stift”). Fokus i denna inledande genomgång ligger således på de NG som kom in i kyrkomötet i valet 2021, året före det statligt-kommunala valet 2022, före Tidö (se tabell 1 nedan).

Gud finns i detaljen, som olympiern Aby Warburg en gång uttryckte det (Ginzburg 1989). Presentationen av nomineringsgrupperna är med nödvändighet rapsodisk, varje gruppledare, för att inte tala om varenda chefsideolog, kommer förmodligen att gråta blod om hen får nedanstående avräkning framför sina ögon? En läsanvisning är således här på sin plats: den som inte är intresserad av detaljerna, bör nog ändå lära sig NG-förkortningarna för att till exempel kunna ta till sig relationerna mellan de i figur 1 nedan ingående grupperingarna.

Under den gångna mandatperioden enades nämligen de stora NG om en spärr mot små NG, ”småpartier”. Detta efter att två uppstickare lyckats ta sig in på kyrkomötet 2022: Alternativ för Sverige (1,3 % i 2021 års val) och Himmel och Jord (0,6 % i samma val). Fast de var inte de enda som hotades i 2025 års val (FISK – Fria liberaler i Svenska kyrkan – i de obundnas retorik ett så kallat hybridparti med 1,6 % av 2021 års röster ett annat tydligt exempel). Vad som i övrigt utspelade sig på kyrkomötena under den gångna mandatperioden är med ett undantag inte del av denna artikel. Nedan följer det samlande utgångsläget inför 2025 års val – de tretton NG representerade på kyrkomötena 2022–25 i

storleksordning. Alla dessa valmöjligheter kräver sitt utrymme innan det är dags för en redogörelse för både valkampanj och valresultat.

Från tretton till tolv

Sett över landet i stort vilka önskade förnyat mandat utöver de minsta? Vilka skulle kunna utgöra underlag för en majoritet på kyrkomötet – minst 125 mandat – och därmed i kyrkostyrelsen? Kyrkomötet väljer ju i sin tur kyrkostyrelsen, folkkyrkans ”regering” med förste vice ordföranden som de folkvaldas främste, även oppositionen representerad om än inte samtliga grupper.

Här följer nomineringsgrupperna efter storlek (och inflytande, grovt tecknade i politiskt-kulturellt avseende vilket läsare bör av overseende med). I alfabetisk ordning hade Alternativ för Sverige (AFS) annars hamnat först och gjorde så inför valet 2025 i varje formell presentation av nomineringsgrupperna, inte minst i vallokaler. Efter AfS kom arbetarpartiet (S), stort som smått blandades efter alfabetisk ordning. I denna genomgång är det således storleksordningen 2021 som styr framställningen. Storlek viktigt för att förstå valutgången 2025.

S

Arbetarpartiet Socialdemokraterna är med sina 7 000 kandidater representerat i de flesta av landets församlingar och i samtliga stift. En gång ett klassparti med frihet, fred, jämlikhet och rättvisa som vägledande honnörsord. 1900-talets statsbärande eller ”nationella parti”. Internt är numera den gamla broderskapsrörelsen – idag Tro och solidaritet – en viktig del i uppslutningen bakom folkkyrkan samtidigt som det funnits en mer profan del med en betydligt bredare, kulturkristen rörelseförankring (från LO till Hyresgäströrelsen). Ibland närmast ateistisk, emellanåt mer agnostisk, alltid partipolitisk. Som största grupp samlade S en majoritet bakom sig i valet av kyrkostyrelse. Som kompromissmakare på kyrkomötet och i kyrkostyrelsen har därför S fått ta stryk för det mesta kyrkan ”i gemenskap” står för: Svenska kyrkan är i den inre oppositionens ögon både osvensk och partipolitisk, vänster och bara i synnerligen diffus bemärkelse för barmhärtighet, medmänsklighet och salighet. Kritikerna av S starka ställning inom kyrkopolitiken talar om kyrkopolitiken som ett styre från ombudsmannaexpeditioner och partikanslier. Till kyrkomötet erhöll NG/partiet i 2021 års val drygt 27 procent av rösterna eller knappt 250 000 av de röstande; en minskning med tre procent eller sex mandat i förhållande till 2017 års kyrkoval (se tabell 1 nedan). Stödet för denna NG är till synes något mindre men procentuellt i runda slängar ändå nästan lika stort som för partiet i traditionella riksdagsval under senare decennier. Med detta stöd som bas – 70 mandat på kyrkomötet – erövrade (S) posten som förste vice ordförande i kyrkostyrelsen. Partiet var ledande i den koalition i kyrkomötet

som utsåg kyrkostyrelsen, kyrkan ”regering” och har varit så sedan denna ordning infördes. Inför 2025 års val har (S) främst utmanats av grupp nummer två men avståndet mellan de två var fortsatt stort inför valet.

POSK

Näst största nomineringsgrupp var POSK – Partipolitisk obundna i Svenska kyrkan: med nästan 20 procent, drygt 170 000 röstande och 47 mandat – en ökning med två och en halv procent och fem mandat jämfört med 2017 års val – var denna grupp i allmänhet ledande i den kulturkristna oppositionen mot den styrande koalitionen. Men även representerad i kyrkostyrelsen och ofta delaktig i de kompromisser som präglade mycket av kyrkomötens beslut. POSK var överlägset störst med sina 3 500 kandidater bland de NG som inte har sina rötter i de rikspolitiska partierna inklusive de så kallade hybridpartierna nedan. POSK ställde upp i samtliga stift och närmare 200 valkretsar (192) – församlingar och pastorat – och har sin tyngdpunkt i både storstadsstift och glesbygd. Kandidaterna var inte så sällan anställda eller före detta anställda i kyrkan samt en del uppmärksammade avhoppade kyrkopolitiker från de traditionella NG. Engagemanget för kyrkan är inte att ta miste på förankrat som det är i lokala församlingssamfund som samtidigt som dess ordförande – en diakon och före detta ordförande i Svenska Kyrkans Unga – profilerade sig och i valkampanjen gick ut med att kyrkan är ett förhållningsätt, inte en verksamhet. Det gäller inte minst klimat- och hållbarhetsfrågan, ja i det mesta kyrkan står för om än i något mildare former än konkurrenter på Gal-Tan-skalan (se nedan), även de ”till vänster” och till stor del också ”till höger” på det mer traditionella politiska spektrat. POSK – som profilerar sig som en trosgemenskap till skillnad från partiernas åsiktsgemenskap – var inför valet 2025 en grupp i tillväxt, ett tjugotal nya grupper hade bildats i tidigare POSK-tomma församlingar. Frågan var om något kunde hindra den från att ”ta makten” när ett nytt kyrkomöte samlas in på nyåret 2026 och där bilda en annorlunda majoritetskoalition i kyrkostyrelsen. Och lägga förslag om indirekt representativt styra? En viktig valfråga för POSK.

C

Annie Lööfs Centerparti blev med sina 11 procent av rösterna och med 30 mandat på kyrkomötet tredje största grupp/parti år 2021 med nästan 100 000 röstande bakom sig (cirka 435 000 röstade på partiet i 2022 års riksdagsval). Anna-Karin Hatts C ställde också upp i samtliga stift och i många församlingar. Det hade inga svårigheter att mobilisera namn på sina kandidatlistor (till exempel 64 stycken i Göteborgs stift bara till kyrkomötet, en för varje församling; 42 i en av valkretsarna i samma stift till dess fullmäktige) även om det inte alltid är representerat på församlingarnas nivå. C ofta en viktig ingrediens i gemensamma församlingslistor. Det minskade med fyra mandat eller drygt två procent av

rösterna jämfört med 2017 års val men erhöll ändå den symboliska posten som kyrkomötets ordförande – talmansposten – och än viktigare posten som andre vice ordförande i kyrkostyrelsen. Med tillsammans hundra mandat utgjorde S och C under den gångna mandatperioden stommen i kyrkostyrelsens majoritet, kulturkristenhetens ”extrema mitten”. Samtidigt är C ett parti som tydligt betonar relationen mellan en lokalt aktiv kyrka och det lokala samhället. Det har länge sett sig som en del av ett decentraliserat civilsamhälle i samverkan med kyrkan ”i oroliga tider”. Kulturellt står gruppen närmare mer konservativa schatteringar inom kyrkan samtidigt som förnuftet finns kvar från Bondeförbundets förr. C blev också utpekad som bromsklossen i förändringen av kyrkans skogsskötsel, delvis understött av S. Inför valet profilerade sig C som ett parti som ”står upp för ljuset när mörkret hotar”. Tredjeplatsen utmanades i 2025 års val främst av en nykomling och sammanslagning, Borgerlig Kristen Samverkan (BKS – se nedan valresultatet), fortfarande ett ”hybridparti” enligt de partipolitiskt oberoende.

BA

Moderaterna avskaffade 2013 sin partibeteckning i kyrkovalet. När M upphörde med sitt formella deltagande i kyrkovalet skapade aktiva moderater i Svenska kyrkan – även i stift och många församlingar – en ny nomineringsgrupp, Borgerligt alternativ, själva sinnebilden av ett hybridparti i de partipolitiskt oberoendes ögon. BA blev 2021 fjärde största NG med 8 procent av rösterna (71 046) och 20 mandat på kyrkomötet. En minskning med två mandat och en knapp procent. BA nådde i kyrkovalet inte upp till moderpartiets nivåer i de reguljära valen. Det rör sig om mer än en halvering jämfört med Ms resultat under senare års riksdagsval. Inte så få traditionella väljare tycks ha rört sig mot POSK i valen till kyrko- och stiftsmöten? På församlingsnivå är BA emellertid starkt där M också är det dominerande partiet såsom i sammanslagna stockholmsförsamlingarna Hedvig Eleonora och Oscars (efter valet Carl Bildts fullmäktige). Kanske har BA under sin korta existens saknat en egen agenda på kyrkomötet, rågången mot SD tydlig men i övrigt en tämligen anonym NG på riksnivå. Inför 2025 års kyrkoval hade BA gått samman med en annan NG, Kristdemokraterna i Svenska kyrkan (KDiSk), och bildat Borgerligt kristen samverkan (BKS, se nedan). En ny chans med fria och hybridida KD-are ombord?

SD

Med ett mandat färre än BA (19) och nästan åtta procent (7,8) var Sverigedemokraterna den femte största NG inför valet 2025. Under den gångna mandatperioden har en viss make-over ägt rum genom att NG lagt till ”i Svenska kyrkan” till sitt namn. SD såg och fortfarande ser SDSK på sig själva som den store utmanaren mot kyrkans radikaliserings, mot ”klägget” även om uttrycket inte kommit till lika flitig användning efter debaclet i EU-valet

2024. SDSK knöt an till övriga partier med ett språkbruk som inte avvek alltför mycket från möjliga allierade: ”en kyrka för tro, tradition och gemenskap: ett levande församlingsliv; förkunnelse med hjärta och djup; trygghet i en splittrad värld”. Det var förmodligen bland dess knappt 70 000 väljare det mer outrerade AfS medvetet fikade efter röster för fortsatt närvaro på kyrkomötet. 2021 minskade SD från drygt nio procent 2017 (och 24 mandat). Sett till SDs framgångar i vanliga val – EU-valet 2024 undantaget – är det inga märkvärdiga resultat denna NG uppnått under sin existens i kyrkopolitiken. Men kyrkovalen var ändå tidigt viktiga för att etablera partiet i den större partipolitiken och fick motståndare att mobilisera redan på tidigt 2000-tal, inte minst i rekordvalet 2017.

Något stort genombrott för SD skedde dock aldrig i kyrkovalen – många tomma stolar och få kandidater lokalt – utan de traditionella NG och partierna lyckades mota ”Olle i grind”. Det senare har förstås underlättats av att SD genomfört egna utslutningar av profilerade kandidater vilka oftast gått till AfS. Inför 2025 års val har SDSK försökt mobilisera internt för att undvika problemet med tomma stolar. Allt medan det externt hållit en tämligen låg profil med betoning på försoning och hopp i en orolig tid, ett medvetet val med hänsyn till att AfS behöver stödröster? En särskild kulturkanon för svenska kyrkan, det kristna kulturarvet, blev SDSKs huvudnummer 2025: Högtider, psalmer mm.

VISK

Vänstern i Svenska kyrkan – VISK – erhöi en halv procent färre röster än SD men fick ändå lika många eller 19 mandat på kyrkomötet (knappt 68 000 röstande väljare). Samtidigt blev det ett – indirekt? – stöd åt kyrkostyrelsens majoritet. VISK såg och ser sig som SDs motpol. I förhållande till 2017 års val gjorde VISK en stark framryckning från närmare fyra procent till drygt sju och en halv. Framgångarna ledde till att var femte ny stol stod tom i församlingarna efter valet och någon större nyrekrytering inför 2025 års val hade VISK inte mäktat med. Trots vind i seglen väntade VISK ännu på yngre kandidater. VISKS andel av väljarkåren skiljer sig numera således inte markant från moderpartiet Vs. På sina håll blev VISK del av styret i kyrkoråd och församlingsfullmäktige, ibland även i samarbete med POSK (t ex i Skarpnäck där S detroniserades). NG gick också fram under namnet Solidariskkyrka.se och konkurrerade väl närmast med den partipolitiskt obundna gruppen Öppen kyrka för alla. Programmatiskt antirasistiskt och närmast pacifistiskt – allas lika värde, särskilt alla barns – talade den inkluderande för fred i hela världen och 2025 för ett fritt Palestina liksom VISK fortsatt stödde den samlade kyrkan i ansträngningarna för att bevara asylrätten, hbqti+-rättigheter, feminism och urfolkens rättigheter.

ÖKA

Ökade gjorde också den sjunde gruppen i ordningen, den partipolitiskt obundet profilerade Öppen kyrka för alla eller "ÖKA". ÖKA finns numera representerat i de flesta stift men långtifrån alltid på församlingsnivå (bohusländska Ljungskile ett viktigt undantag). Gruppen frontar tydligt mot en annan partipolitiskt fristående grupp: Frimodig Kyrka (FK) med sin evangelistiska kritik av kyrkans nuvarande öppenhet. ÖKA tillhör Gal-Tan-skalans övre del och står "till vänster" om den största partipolitiskt obundna gruppen, POSK. Men bör kanske snarast ses som närstående De Gröna och enfrågegruppen Himmel & Jord (eller tvärtom, HoJ närstående Öka? Se nedan). Från drygt fyra procent 2017 till fem och en halv eller drygt 48 000 totalt röstande 2021 växte Öppen kyrka för alla. Mandatmässigt innebar detta en tillväxt från elva till tretton mandat vilka i den kommande kyrkostyrelsen (2022–25) stödde S+C koalitionen. Öka profilerade sig främst som en "nagel i ögat" och värnade alla, både medlemmar och icke-medlemmar, i en bred kyrka. Det är en grupp som inte vädjade till gudstjänstfolket, snarare till en global ekumenisk församlingssamfund. ÖKA vill vara till för dem som "inte springer ner kyrkporten". ÖKA betonar kärlekens kraft och ställer krav på att nyvigda präster ska vara positiva till att till äktenskap förenar också samkönade, icke-binära och transpersoner.

FK

En annan partipolitiskt obundet profilerad grupp är, som redan framkommit, Frimodig kyrka. Med tre och en halv procent av rösterna (dryga 30 000) erhöll FK åtta mandat, två färre än under förra perioden (2018–21) efter en nedgång från fyra procent och tio mandat. Detta gjorde Frimodig kyrka till den åttonde största gruppen på kyrkomötet, en placering FK delar med den nionde i denna uppräkningsordning (se nedan). Om ÖKA betonar bredden i kyrkans budskap och verksamhet värnar FK om vad det uppfattar som centralt i kristen tro: Jesus Kristus Guds son på korset ska bli känd, trodd, bekänd och älskad. Den heliga kyrkan är inte höger eller vänster, den är kristen i sträng luthersk anda. I detta avseende påminner retoriken avlägset om POSK, men i många andra hänseenden, inte minst i toleransen gentemot oliktankande och icke-binära, står de långt ifrån varandra. I kyrkan ska beslut grundas på Bibeln och kristen tro och därmed mäter sig FK ut ur mängden. Som en av många små grupper har FK fått en underskyddad plats i offentligheten, inte längre orsakat något större rabalder, istället klagat över bristande förståelse från omvärlden (särskilt från SNF, Naturskyddsföreningen, som granskade samtliga NG – se nedan). FKs frågor hamnade i skymundan.

MPSKDG

Lika många mandat (8) tillföll 2021 Miljöpartister i Svenska kyrkan De Gröna, en sammanslagning av två miljögröna kyrkogrunder vilka 2017 uppträtt under

olika namn. 2021 blev det en uppgång med två mandat procentuellt översatt till drygt tre från knappt två och en halv. I absoluta tal röstade knappt 30 000 på den sammanslagna gruppen – att till exempel jämföras med de 581 000 som röstade på Mp i senaste EU-valet 2024 eller 329 000 i 2022 års riksdagsval. Trots att ekologi, hållbarhet, klimat och miljö av och till varit stora frågor och moderpartiet lyckades väl i EU-valet 2024 har De Gröna haft svårt att nå ut under mandatperioden och till kyrkovalet. Någon draghjälp av en kyrko-Greta i kändisformat har gruppen inte haft, ett före detta språkrör fanns visserligen på en lista men inget av de mer kända. På flera håll hade gruppen svårt att hitta kandidater och stolar har stått tomma runt om i kyrkosverige. Inför 2025 års val ändrades NGs beteckning till De Gröna i Svenska kyrkan. "Miljöpartister" numera struket, ett snilledrag? Gruppen månade förstås om hållbarhet, klimat och miljö och har på detta sätt hamnat nära de nomineringsgrupper som vill gå längre i skogspolitiken. Skulle De Gröna gynnas av den underliggande sakspolitiken?

KDISK

Marginellt mindre blev i 2021 års val Kristdemokrater i Svenska kyrkan (KDiSk) med sju mandat efter en mindre procentuell nedgång jämfört med 2017 års val. Trots ett tydligt kristet budskap och en och annan profilerad kyrkoherde har KD aldrig haft någon stark position i Svenska kyrkan utan haft sin primära bas i Pingstkyrkan och med den närstående frikyrkor. Framväxten av Frimodig kyrka har förmodligen också beskurit kristdemokraternas möjligheter att växa och bli starka i kyrkovalet. Som nämnts ovan gick den kristdemokratiska gruppen inför 2025 års val ihop med BA till Borgerlig kristen samverkan (BKS). Fanns förutsättningarna för BKS att nå utanför de två "moderpartiernas" kärnväljare? Kanske med hjälp av en ledande FISK-are som våren 2025 slöt upp bakom den ena halvan av Tidö-laget i kyrkovalet. Sammantagna fick BA och KDiSk över tio procent i 2021 års val (71 046 röster tillsammans) vilket skulle utmana (C)om tredjeplatsen. Genom denna sammanslagning kunde knappast kyrkoval 2025 bli en renodlad repris på 2021 års val.

FISK

FISK står för Fria liberaler i Svenska kyrkan och var den elfte i storleksordning efter 2021 års val. Också denna liberala grupp minskade hotfullt i förhållande till 2017 års val – en procent & tre promille – och med knappa två procent (1,6) erhöll den fyra mandat (runt 14 000 röster). FISK som grupp slöt upp bakom kyrkostyrelsens majoritet men drabbades mot slutet av perioden av ett avhopp till BKS. I åtminstone en mycket uppmärksam lokal konflikt har FISK gynnats av närheten till BA genom avhopp i andra riktningen. Konflikterna kring Tidösamarbetet har inte gått oförmärkt förbi trots att banden med partiet Liberalerna kapats sedan ett par val tillbaka. Generellt har FISK stått nära humanistiska reformvänner inom Svenska kyrkan och bejaktat

kyrkans radikaliserings i frågor som asylrätt, samkönade äktenskap, hbqti+ och mänskliga rättigheter. Kanske kan forskare och observatörer utan större samvetsbetänkligheter beteckna FISK som det social- eller vänsterliberala alternativet i kyrkovalet? Upps slutningen från det splittrade partiets politiska liberaler tyder på det. FISK har trots tillgång till goda skribenter och talare – och toppkandidater som en före detta ordförande i SPF Seniorerna – haft svårt att komma fram i den civilsamhällets kakafoni som lätt omger kyrkovalet med alla sina alternativ. Ändå hade NG den kulturkristne individens fria rätt till val av församling – inget bostadsband – på programmet. Litenhetens problem eller en tillgång i en för överlevnaden hotfull situation?

AFS

De två minsta har redan nämnts och var två nykomlingar i 2021 års val: tolfte grupp var Alternativ för Sverige som med drygt en och en halv procent av rösterna erhöll tre mandat (drygt 11 000 röster i kyrkovalet att jämföra med knappt 17 000 röster i 2022 års riksdagsval). Det en gång uteslutna ungdomsförbundet (SD) lyckades med bedriften att komma in på kyrkomötet och i tre stift (Göteborg, Visby och Stockholm). Programmatiskt lyfte AfS betydligt mera demonstrativt än SD teman som folkutbytet och islamiseringen av Sverige. Svenska kyrkan sågs som en bastion för trolösa vänsteraktivister samtidigt som denna NG höll fram det kristna korset i den svenska flaggan. En känd hbqt-motståndare och präst valdes in som gruppens företrädare på kyrkomötet 2022–26. Framgången för AfS ledde till att kyrkostyrelsen under den gångna mandatperioden fick kyrkomötet att införa en spärr, så framställde åtminstone AfS beslutet. Inför 2025 års val kampanjade gruppen och vände sig till de som kunde tänka sig att stödrösta. AfS tog på sig offerkoftan efter de storas beslut om en tvåprocent spärr. 11 000 röster trodde sig AfS behöva för att kliva över spärren. Om dessa skulle komma från tidigare icke-röstande eller från andra nomineringsgrupper, främst SD, återstod att se.

HOJ

Allra minst 2021 med ett mandat blev nya Himmel och Jord med drygt en halv procent av de godkända rösterna (strax över 5 300 godkända valsedlar). Det räckte till ett mandat på kyrkomötet och representation i två stift (Göteborg och Luleå). HoJ blev det förra kyrkovalets enfrågeparti som väckte förhållandevis stor uppmärksamhet genom att lyfta fram både kyrkans och mänsklighetens existentiella ansvar för jord och mark, biologisk mångfald dess mantra. Kalhyggen och annat otyg i naturen gjorde HoJ ett stort nummer av. Kyrkans mycket omfattande skogsinnehav hamnade i blickpunkten – sammantaget Sveriges femte största efter de allra största skogsbolagen (SCA, Stora Enso, Holmen) samt staten (fastighetsverket, SFV). Kyrkomötet fann det nödvändigt – förutom efter förslag från kyrkostyrelsen att införa en spärr i kommande val – att under mandatperioden

hålla liv i en egen skogsutredning som också den har hett debatterats. HoJ har obekymrat fortsatt att bevaka frågan minst lika intensivt som tidigare och vid ingången till 2025 års kyrkoval visade det sig att HoJ proportionellt sett hade flest dömda och misstänkta brottslingar bland sina kandidater på den lista radions P4 offentliggjorde vid förhandsröstningens start: sju av elva på rikslistan (se nedan). Utmaningen att komma över spärren kunde tyckas himlahög. Således dags att skärskåda den tidsmässigt föredömligt korta kampanjen.

Valkampanjen: träd under bar himmel skynda i skogen

Svenska kyrkan lade naturligtvis ner stora resurser för att förse dess 4,7 miljoner röstberättigade med både röstkort och information om valet samt bädda för en väl genomförd valkampanj. Allt i samverkan med intresserade NG land och rike runt. 27 000 kandidater nådde knappt 900 000 röstande väljare, barnrika som barnlösa, en icke oäven siffra i ett tillfälligt samtidigt tämligen beständigt förhållande inom civilsamhället. Långtifrån alla var aktivister, många lojalister, valförrättarna den betalande ordningens väktare. Vad som i detta avsnitt följer är naturligtvis bara ett urval av valhändelser och valsituationer i september 2025. Fyra stycken för att vara exakt.

Himmel och Jords framträdande i 2021 års kyrkoval såg likt Greta Thunberg 2018 till att klimatet, och skötseln av kyrkans skog hamnade i kampanjens brännpunkt. En existentiell fråga bortom de organiserade skiljelinjernas horisont, en överlevnadsfråga för en abrahamitisk kulturkristenhet – eller en generationsfråga? Vad Gröna och miljöpartister tidigare försökt men inte med kraft lyckats med kom HoJ att göra till en stor sak veckorna inför 2025 års val. Skogen kom att bli vad som förmodligen med full rätt kan betecknas som den hetaste. I stort sett samtliga NG utom SDSK och Afs lyfte skogsbruket inför årets val samtidigt som andra delar av kyrkan också gjort sig till taleskvinnor och -män för hållbarhet, klimat och miljö. Någon samstämmighet handlade det knappast om. Men några våldsamma incidenter under kampanjen förekom inte.

Strax före HoJs inträde på kyrkomötet fattades beslut om en utredning om hur kyrkan kan bidra till skyddet av biologisk mångfald, samt hur dess omfattande skogsinnehav kan göra mest hållbar klimatnytta. Utredningen skulle också behandla försoningsprocessen med samerna, sedan ett decennium ett stående tema på kyrkans dagordning. Skam och skuld. Eller mänskovärde före marknadsvärde?

Utredningens förslag kom nästan precis ett år före kyrkovalet och lade tydliga nationella mål för skogsbruket på bordet: träden skulle få växa längre innan de avverkades för att hinna lagra mera kol och göra större klimatnytta. 20 procent av kyrkans skogsareal skulle avsättas för biologisk mångfald och 33 procent ställas om för till ett mer skonsamt, naturnära skogsbruk, ett ”reviderat kalhyggesbruk”

(Enander 2024). Nedan följer en summering av processen så som den skildrades i främst *Kyrkans Tidning* våren, sommaren och tidig höst 2025.

Förslagen gick ut på remiss inom kyrkan och flera remissinstanser – särskilt inom vissa stift och med starka lobbyister bakom sig, skuggutredningar beställdes på lantbruksuniversitetet – visade sig vara mycket kritiska inte minst mot att sätta nationella mål. Kyrkostyrelsen hade en delikat uppgift att ta hand om men valde ”i stort” – hur stort fanns och finns det förstås mycket olika uppfattningar om – att böja sig för kritiken. Även om kyrkostyrelsen menade sig föra utredningens linje vidare genom att föreslå att en ny gemensam inriktning för kyrkans skog skall skrivas in i kyrkans regelverk, kyrkoordningen. Fortfarande är det stiftet och i vissa fall också församlingarna som skall ansvara för skogsbruket. De nationella målen lades till handlingarna. Utredaren lät sig inte nöjas och avfärdade de stora partiernas kompromiss som en halvmesyr eller värre än så.

Det faktum att kyrkostyrelsens förslag skall behandlas av 2021 års kyrkomöte hösten 2025 – alltså bara några veckor efter valet – väckte också stor harm och förtrytelse bland skogsutredningens bejakare och bidrog till att synliggöra motsättningarna under valkampanjen. Samtidigt har i stort sett alla i kyrkostyrelsen representerade NG fört upp frågan på dagordningen inför valet. Debattens vågor har gått höga bland kandidater och kyrkopolitiskt aktiva också inför valet trots ovissheten om någon ändring kan komma till stånd efter att ett nytt kyrkomöte samlas 2026. Skulle en tuva kunna stjälpas ett helt lass?

Mobiliserade skogen? Vad delar av folkkyrkans valda uppfattade som politiska om än inte alltid partipolitiska skiljelinjer ledde vidare. Skogspolitiken blev det senaste och under den gångna mandatperioden den mest uppenbart brännande symbolen för en i klimat och miljö mycket engagerad långt ifrån total institution: Svenska kyrkan. Mer än tidigare blev därför 2025 års kyrkoval också ett val som påverkade stiftet, särskilt de med mycket (skogs-)mark, jorden de ärvt, både de nordligare och sydliga stiftet i synnerhet.

Det är nog ingen tillfällighet att den mest profilerade klimatbiskopen håller till i Stockholm. Att denne haft att hantera ett stiftsfullmäktige med få representanter för klimatförnekare – inom SD och AfS – och med liten egen skogsmark har rimligtvis underlättat för den episkopala ordningens representant i huvudstaden.

* * *

Näst efter skogsbruket kom kulturarvsfrågan fram på många håll framför allt där underhållet av kyrkor och kyrkogårdar är eftersatt (Hort 2024). Kyrkogårdarna har i stort klarat sina behov genom den begravningsavgift (skatt) samtliga skattebetalare bidrar med. För kyrkobyggnadernas del är det värre, de flesta k-märkta. Här finns en stor underhållsskuld som staten i stor utsträckning bär ansvar för utan att ta detta ansvar, något att jämföra med järnvägsnätets debet. Den särskilda statliga kyrkoantikvariska ersättning som funnits sedan

skilsmässan år 2 000 har inte på långa vägar följt kostnadsutvecklingen i byggsektorn och inflationssäkrats i statsbudgeten. Tvärtom har beloppen legat stilla sedan det nya milleniets början. Regeringar av skilda kulörer har nonchalerat de stora renoveringsbehov som finns runt om i landet och tvingat fram lokala lösningar av mer eller mindre lyckat slag. Inte minst årets (2025) skandal i St Johannes församling i Stockholms stift illustrerar problemet (se nedan).

* * *

Strid också om de partipolitiska banden, eller var den en strid om samhällsengagemanget? Inför 2021 års val satsade framför allt POSK stort på att kritisera de partipolitiska NG i kyrkovalet, främst S och C men också SD. Renodlade partier skulle bort från kyrkan. De två förstnämnda hade länge utgjort kärnan i en koalition som samlat bakom sig en majoritet på kyrkomötet och inte minst i kyrkostyrelsen (8 av 14 – ÄB oräknad). POSKs ambition var att bryta denna dominans. Samtidigt som POSK också ville vara en del av det civila samhället, inte reducerat till ett gudstjänstfolkets parti med sin betoning också av den större trosgemenskapen, församlingarnas. POSK kulturkristenhetens mitt, inte höger, inte vänster, snarare Gal-tan (Grön, alternativ, libertarian – traditionell, auktoritetstrogen, nationell – se vidare figur 1 nedan).

Under valkampanjen 2021 lärer sig POSK framför allt med Öppen kyrka och Frimodig kyrka vilka sedan tidigare profilerat sig både mot POSK och mot de politiska partierna. Och inte minst mot varandra: medan Öppen kyrka hade som huvudfråga HBQTI+ – en kyrka för alla – och samkönade äktenskap var Frimodig kyrka för ett mer traditionellt förhållningssätt till familj grundat på Bibelns ord. Någon naturlig kombination var således inte den treenighet POSK försökte forma. Lättare gick det att få stöd från flera av de ombildade men partipolitiskt närstående grupperna, hybridpartierna. Särskilt BA, tidigare M, slöt nu upp bakom kritiken.

Splittringen bland de många grupperna var dock påtaglig och särskilt SD höll länge fast vid sin partianknytning samtidigt som den skarpt kritiserade S för att partipolitiserade och radikaliserade kyrkan. Efter valet 2021 tycks dock SD ha förlorat något av sitt intresse för kyrkliga angelägenheter. Kanske i och med att deras tidigare ledande företrädare i kyrkan har begåvats med tyngre och viktigare poster i Tidösamarbetet.

Under de gångna åren har frågan av och till kommit upp till diskussion inom de ”gamla partierna” utan att egentligen något hänt, särskilt inte inom S. Centern är den kyrkliga nomineringsgrupp som inom partiet under mandatperioden omprövat sin hållning men i slutändan på en Centerstämma beslöt att hålla fast vid partianknytningen. En ytterligare orsak till att frågan blivit mindre het kan vara att en kritisk NG slöt upp bakom koalitionen S och C efter kyrkovalet 2021: Öppen kyrka för alla (ÖKA). Inför 2025 års val har POSK fortsatt utmana utan att få samma genomslag i form av gemensamma uttalanden med ÖKA och

FK. Sveriges Radio nappade dock och ordnade vid förhandsröstningens start en – tämligen tam – morgondebatt mellan POSK och S.

* * *

Både skogsbruket och kulturarvsfrågorna hamnade inledningsvis i skymundan i den mediala bevakningen av valet. Kyrkovalet 2025 ägde länge rum i medieskuggans dal. 25 procent färre artiklar jämfört med förra valet skrevs enligt Mediearkivet (resultatet någon dag före valet). Tiden också denna gång utmätt: två-tre veckor i september. Vad som följer är långtifrån heltäckande, snarare ett snapshot (jfr Barthes 2007).

Publik service var inte nådig(a) och försökte sig på vad som närmast kan karakteriseras som ett journalistiskt dråp i gängkriminalitetens era. Ett inledande hallabaloo vid förtidsröstningens start i Sveriges Radios Eko-sändningar kring 90 brottslingar – några dömda, andra bara misstänkta utan dom – på valsedlarna bland valets 25 000 kandidater till kyrko- och stiftsfullmäktige samt till det nationella direktvalda kyrkomötet – statistiskt förväntade 20 S och 14 POSK – följdes två dagar senare av ett avslöjande om lilla NG Himmel & Jords nästan lika förväntade siffra (sju av elva på rikslistan). Därefter en veckolång tystnad (Hort 2025). Inga pudlar följde på avslöjandet om brottsliga kyrkopolitiker, inte den gången och inte vid kommande tillfälle.

Veckan före valet fick ärkebiskopen framträda i SvT Aktuellt – allt gick i försoningens tecken. Uppdrag granskning hade i samma vecka sin egen agenda: skandaliserade – med största sannolikhet helt rätt – ett antal korrupta kyrkopolitiker och dolda svartrockar i Sankt Johannes församling i Stockholm, samtidigt som Katolska kyrkan fick sig en släng av sleven. I åtminstone några fall var uppenbarligen nyckelpersonerna i församlingspolitiken och NG FSJfb (Sankt Johannes församlings bästa) lite för aktiva, giriga eller gnidna i sin affärsverksamhet med kyrkans medel (jfr Agevall 2025). De hängdes ut i media strax före valdagen utan att kandidaterna vare sig befunnits misstänkta för något brott eller dömts. Men Stockholms stift hade försökt men upptäckt sig lagligen icke kunna tvångsförvalta församlingen. (Men valresultatet 2025 i församlingen blev mycket talande, inte ens förhandsröstningen kunde rädda de lastbara och deras NG; jfr Gyllenberg 2025.)

Ekot återkom onsdagen före valdagen och rapporterade denna gång om tomma stolar i fullmäktige främst i Karlstad stift och på många andra ställen där SD initialt hade framgångar. Mycket mer än så uppmärksammades inte att närmare en miljon svenskar inklusive ett antal 16/17-åringar givit sig ut och röstat i september månad.

Vad som utspelar sig på sociala media var kanske viktigare än i den traditionella offentligheten? Lördagen före valet återkom nämligen Rapport med ett kort inslag baserat på en dags förtida läsning av Svenska dagbladet

söndagsbilaga. Där fanns nämligen en artikel om vad som försiggått på sociala media om och kring kyrkovalet: en kampanjande Södertäljepräst på TikTok.

Sent ska dock syndarn vakna: valsöndagen ägnade så radions God morgon världen ett längre reportage om valkampanjens troligtvis avgörande fråga: skogen. Men ingen Furtenbach, Knutsson eller Marmorstein kommenterade valresultatet när mörkret började falla över stängda vallokaler och valsöndagen gick mot sitt slut. Public service hade avlagt sig allt ansvar för förmedlingen av vad närmare en miljon svenskar hade att säga den föreställda gemenskapen: bevakningen från TV-tornen och radiomasterna både arrogant och nonchalant veckorna före valet.

Valutgången: en ren, grön vind ven i skogen?

Valet avslutades samma söndag som ”Håll Sverige rent” höll sin årliga manifestation. Höll kyrkan rent? De som infört spärren tyckte nog det. Eller inte? Valdeltagandet ändå det viktigaste för många observatörer. Det blev totalt – förhandsröstningen inräknad – nästan 19 procent (18,84 %), från att under valnatten ha annonserats som en nedgång till 17 procent (16,89 %); i så fall en nedgång med en dryg procentenhet eller i absoluta tal närmare en miljon röstande: från 900 till 870 tusen röstande. Värre än så blev det inte.

Tabell 1. Valresultat 2025 års kyrkovalet i jämförelse med 2021/2017

Nomineringsgrupper	2025			2021		2017	
	Röster	Procent	Mandat	Procent	Mandat	Procent	Mandat
S	244 890	28,1	71	27,5	70	30,3	76
POSK	152 877	17,5	45	19,3	47	17,1	43
C	77 382	8,9	22	10,9	30	13,7	34
Borgerlig kristen samverkan	73 554	8,4	21	--	--	--	--
BA	--	--	--	8,0	20	8,8	22
KDiSk	--	--	--	2,7	7	3,0	7
De Gröna i Svenska Kyrkan	65 053	7,5	19	3,5	8	4,0	10
VISK	55 539	6,4	16	7,6	19	3,8	9
ÖKA	54 849	6,3	16	5,5	13	4,2	11
SDSK	54 678	6,3	16	7,8	19	9,3	24
Frimodig kyrka	30 098	3,5	9	3,5	8	4,0	10
FISK	28 848	3,3	8	1,6	4	2,9	7
Hoj	19 396	2,2	6	0,6	1	--	--
AfS	14 454	1,7	0	1,3	3	--	--

Källor: (2025) Svenska Kyrkan, definitivt valresultat. www.svenskakyrkan.se/valresultat 2025; (2021 och 2017) Hort 2022 efter Svenska kyrkans valadministrativa statistik, tillgänglig på www.svenskakyrkan.se/valresultat 2021 och 2017.

Nomineringsgrupperna lyckades ändå inte helt, framför allt lyckades de inte skaka fram kandidater i tillräcklig omfattning. Det gäller mest lokalt, i församlingarna, knappast i stiftsfullmäktige och definitivt inte till kyrkomötet dit många kände sig kallade.

Resultatet lät inte vänta på sig. Redan efter någon timma stod det klart även om det slutgiltiga resultatet dröjde några veckor. Ordningsföljden mellan grupperna i mitten förändrades påtagligt medan de fyra största behöll sina positioner. Om än med nöd och näppe för nummer tre och fyra, C och nya BKS. I båda fallen kan man faktiskt tala om tydliga bakslag särskilt när två förenade grupper inte lyckas nå upp till ett gemensamt resultat i nivå med tidigare skilda nu sammanräknade röstetal. För de mindre grupperna blev ibland skillnaderna dem emellan mycket små (se tabell 1 ovan).

Störst blev S följt av POSK. S behöll sin relativa position utan nämnvärda framgångar mer än en smärre mandatmässig till följd av spärren: ett nytt (se tabell 1). POSK noterade en mindre procentuell motgång och miste två mandat. POSK är fortsatt den självklara utmanaren men kom inte styrkemässigt närmare S. Framgångssagan var – temporärt? – bruten.

Striden om tredjeplatsen desto skarpare? Nej, C klarade att behålla sin ställning i ordningsföljden trots åtta mandatförluster: 22 centermandat på kyrkomötet 2026–29. Ändå ett vittnesbörd om styrkan hos ett parti som länge värnat både kyrkan, särskilt på landsbygden, och dess skogstillgångar. Skogen blev dess smala lycka – och olycka?

BKS hade oturen på sin sida, om uttrycket tillåts, och blev bara fjärde största grupp med 21 mandat. Två tidigare grupper blev en men lyckades inte behålla sitt samlande resultat från 2021: 27 mandat eller minus sex. Mönstret från 2021 – då både BA och KDISK gick tillbaka – bröts inte. Detta resultat motsvarar på intet sätt stödet för de före detta moderpartier denna nya nomineringsgrupp står nära. Resultatet måste också ses i förhållande främst till POSK och SDKS, i viss mån också FISK – och ”Tidö” plats i valkampanjen.

Närmast följde så en överraskning, De Gröna i Svenska kyrkan, en påtaglig framryckning. En röst på De Gröna ingen bortkastad röst. Snarare en påminnelse om klimat- och miljörösternas olidliga lättrorlighet. Med 19 mandat – tidigare åtta – mer än fördubblade denna nomineringsgrupp sin styrka och blev femte största grupp på SDKS bekostnad. Utskiftet av ”miljöpartister” en orsak? Miljön då? Skogen dess räddning? Klimatet? Hållbarheten? Framlyfta av Himmel och Jord? Utan nämnvärd backning i offentligheten tog sig De Gröna förbi tre andra grupper, förutom SDKS också VISK och ÖKA.

För förra valets överraskning VISK blev årets resultat nu en smärre motgång. Nomineringsgruppen lyckades inte hävda sin ställning som femte största. Men med någon promille och 16 mandat lyckades VISK hamna före både ÖKA och SDKS och bli sjätte grupp i ordningen. Samtidigt en procentuell tillbakagång med knappt en och en halv procent och tre mandat på kyrkomötet. Men i

förhållande till "moderpartiets" ställning i opinionsläget sommaren 2025 är resultatet utan större anmärkning (6,37 %).

Att Öppen kyrka för alla lyckades med konststycket att placera sig som den sjunde nomineringsgruppen i ordningen var i linje med 2021 års framgång eller en ökning från 5,5 procent till 6,29. Den positionen lyckades alltså ÖKA behålla och stärkte därmed sin ställning bland de partipolitiskt obundna med tre nya mandat (totalt 16). Avståndet till nummer åtta – nyss en partipolitisk NG – minimalt men symboliskt stort.

SDSK förlorade sin redan tämligen mediokra ställning i ordningsföljden, och positionen som åttonde största eller fjärde från slutet är inte mycket att hurra för vad som i vanliga opinionsundersökningar är landets näst största parti. Den procentuella tillbakagången närmare två procent och mandatmässigt förlorade gruppen tre (nu totalt 16; 6,27 % mot 7,79 % 2021 – se ovan tabell 1). "Många sverigedemokrater känner sig inte välkomna i Svenska kyrkan" menade SD-grundaren Matias Karlsson någon tid efter valet (Dahlberg 2026).

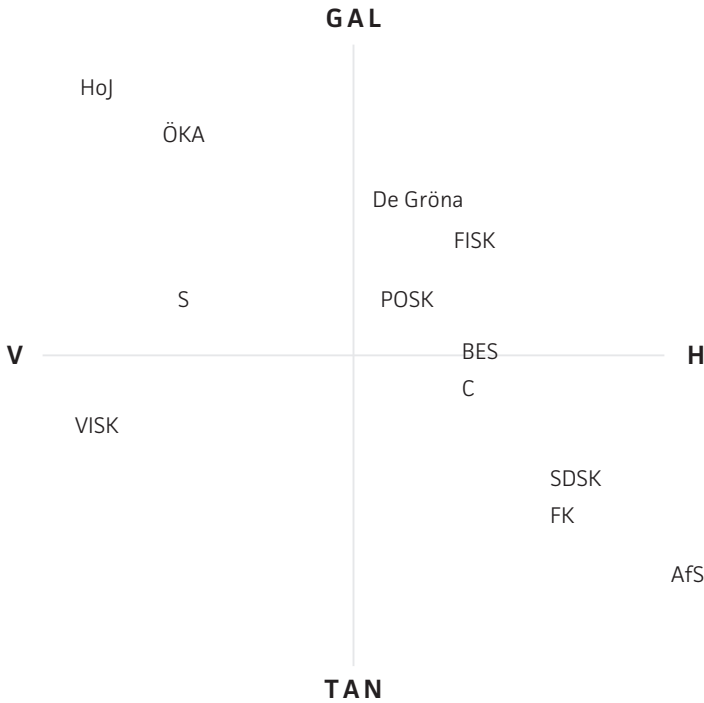
Nionde största grupp – eller tredje minsta bland de som kom över spärren – blev Frimodig kyrka med sina dryga tre procent av den kyrkliga väljarkåren. Det var en smärre nedgång efter att ha hamnat i skuggan under valkampanjen, skogen inte frimodighetens fråga. Mandatmässigt behöll FK sina platser i kyrkomötet och lade en till de tidigare, sammanlagt nio. Avståndet till POSK och Öka ändå påtagligt.

Den näst minsta gruppen – FISK – gjorde en stark upphämtning jämfört med 2021 års val och dubblade sin procentuella ställning (från 1,6 till 3,2 procent). Frågan om stödröstande inställer sig alltid i sådana sammanhang men frågan är från vilket håll. Från tidigare soffliggare? Social/vänsterliberalismens återkom i skuggan av Tidösamarbetet? Åtta mandat innebar också det en dubbling.

Den tidigare minsta gruppen blev den största överraskningen. Himmel och Jord lyckades med konststycket att förvandla sin – enda – valfråga till en vinnare och klev över spärren efter att mer än tredubblat sitt resultat i procent och promille räknat. Mandatmässigt gick HoJ från ett till sex. HoJ lyckades förmå dem som hotats av den bortkastade röstens spöke att välja valsedel efter tro och övertygelse, mer Gal-tan än högervänster.

Den tidigare näst minsta gruppen AfS förmådde inte ta sig över spärren och infriade därmed motståndarnas förväntningar, om sådana nu funnes? De eftersökta stödrösterna hävdades inte in i tillräcklig omfattning. Visserligen finns gruppen kvar i två stiftsfullmäktige men kommer detta att räcka för att återhämta krafterna efter den förlust det innebär att ha förlorat sin plats på den nationella scenen? AfS får nu söka efter en annan arena än kyrkomötet att verka på i väntan på 2029 års kyrkoval och de efterföljande årens kyrkomöten.

Figur 1. Skolor och skiljelinjer: höger-vänster plus GAL-TAN

Valresultatet låter sig inte enkelt summeras utefter en horisontell höger-vänsterskala. De traditionella politiska partierna – S, C och Afs – jämte hybridpartierna (BES, De Gröna, FISK, SDSK och VISK) är visserligen lätta att fixera utefter ytterpunkterna. Men FK, HoJ, POSK och ÖKA hör närmast hemma på en vertikal GAL-TAN-skala med ett stänk av folkkyrkliga motsatspar. Med lite fantasi och med hjälp av valforskningens hantering av rikspolitiska alternativ är det således möjligt att skapa en bild som på ett ungefär anger relationerna mellan de ingående enheterna (NG). (Egentligen borde som redan antytts också en mer ecklesiastisk dimension fogas till de två axlarna: hög respektive lågkyrkliga väljare och nomineringsgrupper. Den uppgiften återstår att utveckla och ligger utom ramen för denna text.)

Avslutning: en kulturkanon, en grön framtid – eller rå evighet?

Den traditionella valforskningen i Sverige har negligerat kyrkovalens betydelse eller rättare sagt struntat i dem. Att ett svenskt kyrkoval inte längre kvalificerar sig för deltagande i skådespelssamhället är kanske en förhastad slutsats men ändå värd att pröva. Den samtidshistoriska ansats som här presenterats skulle med ett modernt språkbruk också kunna kalla mikrohistorisk (jfr Ginzburg

1989). Med lupp har valstatistiken dissekerats, fram- och motgångar för de deltagande aktörerna lyfts fram. Den tysta majoriteten – hemmasittarna eller de obofärdiga med alla sina små eller stora förhinder – lämnad åt sitt blida öde.

Studien av 2021 års kyrkoval, också den med fokus på de empiriska fenomenen, nomineringsgrupperna i Högalids församling (fem stycken totalt), avslutades med en efterlysning: ett valforskningsprogram på lagom avstånd från Göteborg. Statsvetarna vid Göteborgs universitet har sedan decennier monopoliserat den samhällsvetenskapliga forskningen om väljare och val. Djärva antaganden och hypoteser i studier av kyrkovalens betydelse för både röstande och röstberättigade har möjlighet att kasta nytt ljus över etablerade sanningar om svenskarnas röstbenägenhet och svängningar i valbeteenden. Politiska sociologer har saknats i Sverige villiga att bredda fältet (jfr Rokkan 1999; Rokkan & Unwin 1983). Kanske är det dags för Svenska kyrkans forskningsavdelning att ge sig in i leken, varför inte tillsammans med grannen, Uppsala universitet. Eller Lunds, landets äldsta lärosäte, kyrkans utbildningsinstitut förlagt till båda orterna. Linnéuniversitetet i ett av kvinnoprästmotståndets två stift, Växjö?

Kyrkovalen är värda en egen mäsas. Långt mer än några slappa kommentarer om lågt valdeltagande. Varifrån kom de 35 000 nya gröna rösterna? På samma tema: de 15 000 nya HoJarna? Ändå är det nog in- och utträdena ur Svenska kyrkan som är det centrala i varje betraktelse över väljarna och de röstberättigade. Den hypotesen vore värd en egen analys. Svenska kyrkan är inte en majoritetskyrka längre så till vida att medlemsstocken ligger strax under hälften av de i landet bosatta människorna enligt egna uppgifter (jfr Hagevi 2022). Men avstånden till närmaste ”kyrkor” kan också räknas i miljontal, alla statistiska uppgifter något osäkra då EU förbjuder de nationella statistikmyndigheterna att registrera religionstillhörighet. Inte heller den nya Myndigheten för civilsamhälle och unga, eller dess föregångare, har jämfört med Svenska kyrkan, haft mycket att erbjuda i termer av siffror. Osäkra nätuppgifter är vad som följer i nästa stycke.

Uppskattningsvis strax under miljonen människor med ursprung i muslimska länder – relativt få av dem religiösa bekännare – lär fortfarande ha någon form av uppehållstillstånd i Sveas, Götes och Vendes rike, men få av dem aktiva utövare. Antalet katoliker räknas i något hundratusental, tillhöriga Öst-Rom långt färre men oftast väl koncentrerade (12 av 55 000 bara i Södertälje). Den judiska minoriteten uppskattas till runt 20 000–25 000. Abrahamiterna utgör således flertalet, buddister och hinduer en nullitet, den reguljära statistiken mellan tummen och pekfingret (jfr Adetorp & Arvidsson 2025). Förbundet Humanisterna – den organiserade anti-kristenheten, ateisterna – någonstans i civilsamhällets kvantitativa bottenkikt, desto mer frekventa i den borgerliga offentligheten (jfr Habermas 1984).

Fokus i denna artikel har varit på nomineringsgrupperna (NG) som röstmagneter och i viss mån på vad som blev valkampanjens skiljelinjer, sakfrågorna, särskilt skogen och skötelsen av vad som givits och brukats av mänskligheten från generation till generation, naturen. Ovan har framför allt gjorts ett försök att med hjälp av administrativ valstatistik, nomineringsgruppernas självpresentationer och medial uppmärksamhet jämte en tidigare genomförd lokalstudie samt några mindre nedslag i olika församlingar under sensommaren 2025 fånga något av dynamiken i ett regelbundet återkommande kyrkval i det civila samhällen. Och detta med hjälp av grupper – NG – som i kyrkliga sammanhang själva konstituerar ett civilt samhälle.

Konsekvenserna av valresultatet på den nationella nivån för kyrkomötets vidkommande och vad valet innebär för att tillsätta en funktionsduglig kyrkostyrelse har däremot lämnats därhän (eventuellt till en annan artikel, kanske för evigt). Ovan underströks förekomsten av inte bara höger-vänster alternativ utan också så kallade mer eller mindre heliga Galtan-krigare från HoJ-aktivister till Bibeltrogna FK-are. Skalornas kombinatorik i form av ”partiernas” placeringar har lyfts fram ovan. Runt mitten – i origo – hamnade de flesta NG medan förekomsten av ett kyrkopolitiskt ytterlighets”parti” som Himmel och Jord underströk att en renodlad höger-vänsterskala långtifrån är fullt tillämplig i en analys av skiljelinjerna på detta politikområdes kampfält. Ändå har den traditionella uppdelningen sina poänger: både den kyrkliga högern och de högerkristna är påtagligt försvagade och utan synbar ledare efter 2025 års val.

Symbolpolitiken och dess organisationer har i denna studie hamnat i förgrunden, inte kyrkan som vittomfattande materialitet – apparat/koncern – med skriften och stiftet i centrum. Ändå lyckades aktivister och förmenta förövre sätta den/t materiella och existentiella omhändertagandet och överlevnaden på dagordningen med konsekvenser för samtliga deltagande nomineringsgrupper. Den dygdiga fromhetens saktmodiga företrädare däremot, lyckades inte i samma utsträckning få gehör för sina stånd- och synpunkter, träden skymde sikten för skogen. De intrikata sambanden mellan handen, hjärtat och huvudet står åter på detta civilsamhälles dagordning år 2029 – bara framtiden fortsätter vara ljus (valorganisatörens motto för hela upplägget – se inledningen ovan). Någon kris för Svenska kyrkan i det helyllesvenska civilsamhället är det utifrån det gångna kyrkovalet svårt att larma om. Många frågor kring denna frivilligorganisation i det svenska civilsamhället – grundläggande för den könade ordning som sedan år 2000 stadfästes i Svea rikes lag – återstår att beforska. Inför evigheten? Amen.

Källor och material

Denna artikel är en del av en sedan länge påbörjad, aldrig avslutad, studie. Statistiska uppgifter är hämtade från Svenska kyrkans öppet tillgängliga och

definitiva valstatistik (www.svenskakyrkan.se/val). Samtliga nomineringsgruppers valmanifest finns på nätet under respektive ”partinamn” (NG). Utöver fältanteckningar från observationer vid vallokaler och samtal med valedelsutdelare och företrädare för de olika nomineringsgrupperna har lokalt och centralt valmaterial insamlats där sådant funnits till hand i pappersformat. Valdebatten i *Kyrkans Tidning* har noggrant bevakats liksom artiklar i samma tidning om valet (främst augusti-november 2025 men vad gäller skogen ytterligare ett antal månader tillbaka, och i någon mån därefter). Som framgår har också public service följts efter förmåga (radio & tv) samt ett antal dagstidningar, i några fall också lokaltidningar. Jag vill tacka flera tipsare och dem som bistått i bevakningen av sociala media, någon fullständig redovisning av alla hot och allt hat – men också livsglädje och kärlek – som förekommit runt kyrkovalet är naturligtvis inte möjligt inom ramen för detta arbete, och inget annat heller kanske?

Analytiska utgångspunkter finns redovisade i artikeln ”2021 års kyrkaval – noteringar och funderingar” i *Statsvetenskaplig tidskrift* 3/2022 (Hort 2022a) samt i någon mån också i artikeln ”Det dödsindustriella komplexet” (Hort 2022b) i Anders Björnsson & Björn Rombach (red.), *Lägga döden till rätta*. En artikel i årsboken *Ymer* 2024 uppdaterar både utgångspunkter och tillvägagångssätt (Hort 2024). På engelska finns en diskussion om det svenska civilsamhällets grundläggande karakteristika i ”The Lost World of Social Democracy” (Hort 2014; jfr också Kings 2018 och 2011 samt Papakostas 2009 och 2004 jämte Lindberg 2007). För föreställningarna kring den könade kyrkan har inspiration hämtats från bland annat Södling 2010, Eriksson 1995 och Widerberg 1978. De åtta banden *Sveriges kyrkohistoria* med sina många och kunniga medförfattare en oumbärlig hjälpredda.

Literatur

- Adetorp, Johan & Stefan Arvidsson (red.), 2025. *Moderna gudar*. Lund: Arkiv.
- Agevall, Ola, 2025. ”Inledning” till Lewis Coser, *Giriga institutioner*. Lund: Arkiv.
- Barthes, Roland, 2007. ”Valkampanjfoton” i *Mytologier*, s. 166–168. Lund: Arkiv.
- Bergman, Paavo, 2009. *Kvinna bland stålmän*. Lund: Arkiv.
- Burawoy, Michael, 1991. *Ethnography Unbound – Power and Persistence in the Modern Metropolis*. Berkeley, Ca: University of California Press.
- Dahlberg, Joel, 2026. ”Många sverigedemokrater känner sig inte välkomna i Svenska kyrkan”, *Svenska Dagbladet*, 2026-01-25.
- Enander, Göran, 2025. *Kyrkan och skogen: ansvar, handling och hopp*. Uppsala: Svenska kyrkan.
- Eriksson, Anne-Louise, 1995. *The Meaning of Gender in Theology – Problems and Possibilities*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis/Uppsala Women’s Studies, nr 6.

- Frostin, Per, 1987. *De fattigas evangelium – befrielse för svenskar?* Stockholm: Proprius.
- Ginzburg, Carlo, 1989. *Ledtrådar – essäer om konst, förbjuden kunskap och dold historia*. Stockholm: Häften för kritiska studier.
- Gyllenberg, Eva-Karin, 2025. "EKG: Ett blixtrande utbrott rakt ut i tv", *Dagens Nyheter*, 22 november (Kulturdelen, s. 32).
- Habermas, Jürgen, 1984. *Borgerlig offentlighet*. Lund: Arkiv.
- Hagevi, Magnus, 2022. *Den svenske väljaren*. Stockholm: Santerus.
- Hort, Sven, 2025. "Journalistik att se upp med inför valet", *Kyrkans tidning*, nr 38 (18 september).
- Hort, Sven, 2022a. "2021 års kyrkoval – noteringar och funderingar", *Statsvetenskaplig tidskrift*, årg. 124, nr 3, s. 713–733.
- Hort, Sven, 2022b. "Det dödsindustriella komplexet", i Björnsson, A. & Rombach, B. (red.), *Lägga döden till rätta – hur död administreras i vårt samhälle*. Stockholm: Santerus.
- Hort, Sven, 2014. *Social Policy, Welfare State and Civil Society in Sweden, II, The Lost World of Social Democracy*. Lund: Arkiv.
- Kings, Lisa, 2018. "Betydelsen av brobyggare – det etablerade civilsamhället och förortsrörelsen", *Arkiv – tidskrift för samhällsanalys* 9.
- Kings, Lisa, 2011. *Till det lokals försvar*. Lund: Arkiv (diss.).
- Kings, Lisa & Zhanna Kravchenko, 2017. "Den sociologiska visionen och konsten att finna sig själv som sociolog", i Bergman, Paavo & Olofsson, Gunnar (red.), *På väg*. Lund: Arkiv.
- Kyrkans Tidning*, 2025. Augusti-oktober.
- Lindberg, Christer, 2007. *Samhället som tanke – Claude Levi-Strauss och den franska strukturalismen*. Lund: Arkiv.
- Olsson, Sven E., 2024. "Dödens lustkoordinater", i Roger Marjavaara (red.), *Dödens geografi*, Ymer, årg 144.
- Papakostas, Apostolis, 2009. *Misstro, tillit, korruption – och det offentliga civiliseringen*. Lund: Studentlitteratur.
- Papakostas, Apostolis, 2004. "Civilsamhällets rationaliseringar", *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia* 91, s. 19–45.
- Rokkan, Stein, 1999. *State Formation, Nation-Building and Mass Politics in Europe – the Theory of Stein Rokkan*, i Peter Flora, Stein Kuhnle & Derek Unwin (red.). Oxford: Oxford University Press.
- Rokkan, Stein & Unwin, Derek (red.), 1983. *The Politics of Territorial Identity: Studies of Developments in European Peripheries*. London: Sage.
- SOU 2025:92. *En kulturkanon för Sverige*. Stockholm: Kulturdepartementet.
- Södling, Maria, 2010. *Oreda i skapelsen – kvinnligt och manligt i Svenska kyrkan under 1920- och 30-talen*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, nr 26.
- Tegborg, Lennart (huvudredaktör), 2001–05. *Sveriges kyrkohistoria*. Volym 1–8. Stockholm: Verbum.
- Widerberg, Karin, 1980. *Kvinnor, klasser och lagar i Sverige 1750–1980*. Lund: Rättssociologiska institutionen (Diss).